

Warszawa, dnia 03 stycznia 2024 r.

RZĄDOWE CENTRUM LEGISLACJI
DEPARTAMENT PRAWA KONSTITUCYJNEGO I
ADMINISTRACYJNEGO

RCL.DPKA.590.8/2022

INFORMACJA O WYROKU
TRYBUNAŁU KONSTITUCYJNEGO

z dnia 13 grudnia 2022 r.

sygn. akt K 3/22¹

I. Problem konstytucyjny

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 grudnia 2022 r. został wydany w sprawie zainicjowanej przez Rzecznika Praw Obywatelskich o zbadanie zgodności art. 24 ust. 1 pkt 1a oraz art. 37b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2020 r. poz. 1366). Przepisy te zostały wprowadzone nowelizacją z 2018 r., dodając ograniczenia wiekowe dla kandydatów ubiegających się o przyjęcie na aplikację sędziowską i prokuratorską oraz aplikację sędziowską uzupełniającą i aplikację prokuratorską uzupełniającą (odpowiednio 35 i 40 lat). W poprzednim stanie prawnym przepisy nie przewidywały żadnych ograniczeń wiekowych dla kandydatów na aplikantów.

---

¹ Sentencja została ogłoszona 21 grudnia 2022 r. w Dz. U. pod poz. 2695.

Wnioskodawca zarzucał zaskarżonym przepisom, wprowadzającym powyższe limity, niekonstytucyjne ograniczenie dostępu do zawodu sędziego i prokuratora, które są częścią służby publicznej w rozumieniu art. 60 Konstytucji RP.

II. Wzorce kontroli

Art. 60 (zasada równego dostępu do służby publicznej) w zw. z art. 31 ust. 3 (zasada proporcjonalności) Konstytucji RP.

III. Treść orzeczenia

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że **art. 24 ust. 1 pkt 1a oraz art. 37b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2022 r. poz. 217) są niezgodne z art. 60 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.**

Pomimo faktu, iż zaskarżone przepisy od początku znajdowały się w projekcie nowelizacji ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (dalej jako „ustawa o KSSiP), w uzasadnieniu (druk sejmowy nr 946/VI kadencja) nie wskazano w żadnym zakresie na celowość takiej regulacji. Analizując dotychczasowe regulacje, Trybunał Konstytucyjny wskazał, że ustawa o KSSiP reguluje jedynie jedną z możliwych dróg dojścia do zawodu sędziego lub prokuratora. Innymi sposobami dojścia do wspomnianych zawodów, będącymi poza zakresem przedmiotowym zaskarżonej ustawy, jest kariera naukowa oraz praca w innych zawodach prawniczych.

Trybunał przypomniał, że w ramach innych ustaw odnoszących się do zawodu sędziego lub prokuratora, nie zawarto górnej granicy wieku, w której osoba może zostać powołana na stanowiska sędziego (art. 61 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych) czy prokuratora (art. 75 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze) – w obu przypadkach zdecydowano się jedynie na określenie minimalnego wieku, jaki kandydat musi osiągnąć. Dodatkowo ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce nie przewiduje żadnych ograniczeń wiekowych związanych z uzyskaniem stopnia doktora habilitowanego nauk prawnych czy tytułu profesora nauk prawnych.

Analizę zaskarżonych przepisów Trybunał Konstytucyjny rozpoczął od ustalenia, czy przepisy regulujące zasady ubiegania się o status aplikanta Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury muszą spełniać kryteria wskazane w art. 60 Konstytucji RP oraz czy pozycja aplikanta mieści się w pojęciu służby publicznej. TK potwierdził, iż niewątpliwie zarówno sędziowie, jak i prokuratorzy zaliczają się do osób pełniących służbę publiczną w rozumieniu art. 60 Konstytucji RP. Stwierdził także, że: *nie można pominąć szczególnej, przewidzianej ustawowo formy, w której następuje przyjęcie na aplikację (ze ślubowaniem włącznie) oraz systemu nagradzania i karania aplikantów. Nie można też tracić z pola widzenia faktu, że aplikowanie do KSSiP, a następnie jej ukończenie jest co do zasady podstawową drogą do zostania sędzią lub prokuratorem. Z kolei nieukończenie aplikacji wywołuje określone implikacje, np. konieczność zwrotu stypendium [...] czy niewliczenie okresu aplikacji do stażu pracy [...]. Dlatego też za oczywiste należy przyjąć, że osoby ubiegające się o przyjęcie do KSSiP zamierzają ją ukończyć i zdać egzamin, aby następnie ubiegać się o stanowisko w służbie publicznej, odpowiednio: sędziego albo prokuratora.* W rezultacie TK stwierdził, że zaskarżone przepisy wprowadzają ograniczenia w dostępie do służby publicznej w rozumieniu art. 60 Konstytucji RP.

Badając następnie konstytucyjność (dopuszczalność) takiego ograniczenia, Trybunał Konstytucyjny przypomniał, że art. 31 ust. 3 Konstytucji RP wymaga od ustawodawcy, aby wykazał, jakie dobro jest powodem ograniczania wolności lub prawa (tu: dostępu do służby publicznej). Ponieważ niepodobna było ustalić, jakie cele mają realizować kwestionowane przepisy, a więc tym bardziej nie sposób było stwierdzić, czy przepisy te są niezbędne dla ochrony interesu, z którym są powiązane. Trybunał odrzucił również stanowisko Sejmu, które wskazywało na możliwość uzasadnienia wątpliwych zmian koniecznością racjonalnego gospodarowania środkami budżetowymi oraz zapewnieniem równowagi budżetowej. W konkluzji TK stwierdził, iż wprowadzenie górnej granicy wieku aplikantów do Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury nie spełnia wymogów art. 31 ust. 3 Konstytucji RP z powodu braku możliwości wskazania wartości konstytucyjnej, która usprawiedliwiłaby naruszenie prawa dostępu do służby publicznej.

Trybunał Konstytucyjny zauważył także, że na „szczególną uwagę zasługuje w tym wypadku relacja pomiędzy zasadą równości a treścią gwarancji z art. 60 Konstytucji, który operuje pojęciem «jednakowych zasad». Pomimo dużego podobieństwa obu przepisów trzeba zauważyć, że istota prawa z art. 60 Konstytucji nie wyczerpuje się w prostym potwierdzeniu zasady równego traktowania w obszarze stosunków związanych z dostępem do służby

publicznej. Jest to bowiem w tych relacjach gwarancja silniejsza, wyraźniej ograniczająca swobodę ustawodawcy w kształtowaniu zasad dostępu do służby publicznej.”

IV. Wskazówki dla pracodawcy

Skutkiem wyroku jest utrata mocy obowiązującej wskazanych w sentencji przepisów określających górną granicę wieku dla kandydatów ubiegających się o przyjęcie na aplikację w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. Co za tym idzie, nie jest konieczne podejmowanie prac legislacyjnych.

Marcin Olszówka
Dyrektor
Departamentu Prawa Konstytucyjnego i
Administracyjnego
w Rządowym Centrum Legislacji

/-podpisano kwalifikowanym podpisem
elektronicznym/